

GAZETA PORANNA.

W A R S Z A W A.

Wtorek dnia 5 Stycznia 1841 roku.

Piśmiennictwo Krajowe, najtańszy tygodnik literacki w Warszawie razem z Gazetą Poranną przy której wychodzi, kosztuje na mies. zł. 2 gr. 20 bez roznoszenia. Kantor główny w Star. Teatrze Nr. 1790.

JUTRO Z POWODU ŚWIĘTA UROCZYSTEGO GAZETA NIE WYJDZIE.

L O N D Y N 26 *grudnia*. Najjasniejsza Pani wczoraj pierwszy raz po rozwiązaniu, używała w towarzystwie księcia Alberta przechadzki półgodzinnej na tarasie zamku Windsor.

T i m e s utrzymuje, że dwór francuzki, na uczynione mu przedstawienia ze strony mocarstw sprzymierzonych, aby zaniechał uzbrojenia, odmówił dać odpowiedź, dwa jej naznaczając powody: naprzód, że pokój Europy nie jest jeszcze przywrócony, powtórnie, że obecne wzburzenie ludu francuzkiego nie dozwala zaniechać uzbrojeniu. T i m e s nadto dodaje: Francya winna by zastanowić się, że sama tylko jest powodem obecnego niespokojnego stanu Europy.

Według tegoż dziennika, list Lorda Melbourn, który doszedł Króla Francuzów w właściwym czasie, miał się najwięcej do tego przyczynić, iż rząd francuzki wojenną stopę wstrzymał, uzbrojenia ograniczył i zmusił do ustąpienia ministerium Thiensa. Paryżki prywatny korespondent dziennika *Globe* mniema, iż jest z dobrego uwiadomiony źródła, że wiadomość, jakoby cztery mocarstwa, w nocie do francuzkiego rządu, wzywały go do zaniechania uzbrojenia, jest bezzasadną.

T i m e s objawia swoje zdanie, że Hiszpani mieli na celu zupełne przetworzenie stanu rzeczy w Portugalii. Utrzymuje nawet dziennik ten, że rząd angielski dał już do zrozumienia rejencyi hiszpańskiej, iż odgadł

cel zgromadzenia wojska na granicy. Obawy jednak, tu się rozszerzającej, aby Anglia miała się wkląć w sprawę hiszpańsko-portugalską, ministerjalny *Globe* nie podziela, jest bowiem przekonany, że obie strony chętnie się przyjaznemu pośrednictwu Anglii poddadzą.

Na przyszłych wyborach parlamentowych w Dublinie, obok O'Connella ubiegać się będzie jego syn, Jan, o krzesło w izbie niższej.

S u n donosi, że wkrótce ma być w kanale zupełnie uzbrojona eskadra, z 7 do 9 liniowych okrętów i kilku fregat złożona, i gotowa na każde zawołanie.

S p e c t a t o r wnosi ze stylu urzędowych doniesień o wypadkach w Chinach, że Anglia ma zamiar rozszerzyć tam swoje posiadłości ziemskie.

Dzienniki tutejsze zawierają poetyczną apostrofę Ludwika Napoleona, którą on z twierdzy Ham w dniu 15 *grudnia* do cieniów stryja swego ułożył i przyjaciółom przesłał.

P A R Y Ż 26 *grudnia*. — W izbie deputowanych ciągle jeszcze trwają narady nad projektem do prawa o użyciu dzieci do robót w fabrykach. 3ci artykuł tego projektu stanowi: „Kaźda czynność między godziną 9 wieczór a 5 rano, uważana jest jako nadprzepisowa praca. Dzieciom mniej nad 13 lat liczącym takowa praca zabrania się. Jeżeli rodzaj przemysłu, lub nadzwyczajne okoliczności wymagają, aby dzieci od lat 12 w nocy pracowały,

dwie godziny takowej pracy liczyć się ma za trzy dziennej. 4ty artykuł w niedzielę i święta dzieci wolne mają być od pracy. Artykuł 3ci przyjęto, nad czwartym aż do odejścia poczty się naradzano.

Monitor paryżki stanowczo zapewnia, że w przyszły wtorek Minister skarbu przeloży razem z budżetem na rok 1842 projekt względem nowej pożyczki. Jak mówią, pożyczka ta składać się ma z 16 milionów fran. 3 procent. renty (500 milionów kapitału).

Komisya obwarowania mianowała sprawozdawcą, swojego prezesa, pana Thiers. Nie ma więc wątpliwości o sposobie rozstrzygnięcia tej sprawy; zachodzi jeszcze pytanie, czy zmieni się zdanie jednej części izby, i czyli ta nie odrzuci projektu komisyyi.

Marszałek Soult ponowił postanowienie z r. 1831 o odwiedzinach biur w ministerstwie wojny. Naczelnicy tylko wydziałów mogą przyjmować parów, deputowanych, generałów i inne osoby, które atoli poprzednio na piśmie o posłuchanie prosić winny. Każdy inny urzędnik ministerstwa wojny, któryby bez pozwolenia jaką inną osobę w biurze przyjmował, zostanie zaraz oddalonym.—Wszyscy członkowie ciała dyplomatycznego, wczoraj wieczór zgromadzili się u hrabiego Apony, aby się dowiedzieć o mowie, którą poseł austriacki Królowi nowego roku winszować będzie.

Od dwóch dni natłok osób, odwiedzających kościół inwalidów, znacznie się zmniejszył. Wczoraj i dziś można już było złatwością dostać się do kościoła. W przyszły poniedziałek hotel inwalidów znowu zamknięty będzie.

W jednym z dzienników angielskich czytamy następujące o Darmesie doniesienie: Mniemano z początku, że człowiek ten uczyni jakie zeznanie; lecz później przekonano się, że należy do plagi Alibauda, nie zaś Fleskiego. Według prawdomodobieństwa zaniesie on do grobu swoją tajemnicę. Darmes wzbrania się na jakiegokolwiek pytanie odpowiedzieć; ani groźba dłuższego więzienia nie przeraziła go. Rząd jednak wie z pewnością prawie, że Darmes ma współwinnych, wymieniają mianowicie niejakiego

Duclos, utrzymującego kabryolety. Dowiedziono, że zachodziły między nimi porozumienia. Widziano ich razem na placu zgody, blisko tego miejsca, gdzie Darmes strzelił, lecz nie można było wysledzić, czyli byli razem dnia 15 Pazdziernika w chwili napadu. Dwaj inni współwinni, jak słyhać, mają się znajdować za granicą. Proces podobno 12 Stycznia rozpocznie się.

Facteur de la Correze pisze: Skoro sąd kasacyjny wydał wyrok odrzucający prośbę pani Laffarge, ciotka osądzonej, pani Gavert, rzuciła się do stóp Królowej, błagając aby oszczędzono siostrzenicy jej hańby stania pod przegierzem. Jest nadzieja, że monarcha wysłucha prośby, tak powszechnie szanowanej rodziny.

Giełda 26 grudnia. — Ogłoszenie Monitora paryżkiego o bliskiej 16 milionej pożyczce, spowodowało znizenie papierów. Mniemają, że bankierowie, którzy zawrą kontrakt tej pożyczki, sami przykładają się do znizenia kursu, aby pod korzystniejszymi mogli układać się warunkami. Trzy-procentowa renta, która przedwczoraj stała na 76, 90, spadła na 76, a 5 procentowa stoi 110. 10. Portugalskie i hiszpańskie papiery, z powodu nieporozumień między tym krajem, spadły także, jedno o 20, drugie o 23%.

MADRYT 17 grudnia. Rząd tymczasowy wydał dekret, mocą którego fuerozy Nawarry zmienione zostają do czasu aż kortezy stanowe w tej mierze wyrzekną. Ustawa ta między innymi zawiera:

„Ściśle wojskowy zarząd Nawarry, również jak w innych prowincyach, powierzony będzie władzy mianowanej przez rząd, która te same będzie miała obowiązki co Jenerałowie kommandanci innych prowincyj, bez posiadania jednak tytułu praw Vice-Króla. Jak dotąd, sądowe władze trwać mają póty, aż porównane zostaną szczególne prawa pojedynczych prowincyj i póki się nie ustanowi jeden dla całego kraju kodex. Organizacya wewnątrzna i postępowanie sądowe, urządzone

będzie tak, jak w innych trybunałach, oprócz zmian, które rząd najwyższy za potrzebne uzna; posiedzenia atoli sądowe odbywać się będą ciągle w stolicy prowincyi. Najwyższy trybunał sprawiedliwości będzie miał nad trybunałem w Nawarze, równie jak nad innymi, dozór najwyższy. Przy mianowaniu na sądowe urzędy, rząd zwracać będzie uwagę szczególną na to, aby kandydaci posiadali dokładną znajomość praw krajowych. Wybory i organizacja rad municypalnych ustalone będą na zasadach, jakie dla całego królestwa przyjęte zostaną. Zarząd funduszami i własnością publiczną, stosownie do praw, pozostanie przy radach municypalnych, pod nadzorem deputacyi prowincjonalnej. We wszystkich innych względach rady municypalne poddane są ogólnemu prawu. Deputacya prowincjonalna składać się ma z 7 członków, z których okregi (merindades) Pampelona 2, Estella 2, a każdy z trzech mniej ludnych, po jednym wybierac mają. Wybory tych deputacyi odbywać się mają według istniejących w innych prowincjach praw, lecz nikomu niewolno odrzucać wyboru, który nań wypadł. Każdy członek, prócz tego, ma otrzymywać pewną pensyą z funduszów prowincyi. Mianowana przez Rząd najwyższa polityczna władza, ma mieć dozór nad deputacyami prowincjonalnymi, a prezesem jej jest zawsze najstarszy deputowany. Rząd mianuje dla Nawarry najwyższą polityczną władzę, która też same obowiązki pełnić będzie, co i naczelnicy cywilni innych prowincyi i nigdy dowództwa nad wojskiem objąć nie może. Ponieważ wszyscy Hiszpani obowiązani są nosić broń dla obrony ojczyzny, i Nawarra przeto, skoro okoliczności pozwolą, musi dać swój kontyngens do armii. Linia celna od Ebro przeniesioną zostanie na granicę pyrenejską i od chwili, kiedy to przeniesienie mieć będzie miejsce, wszelkie śledztwa względem handlu przemycarzy sawieszzone osoby, o ile prawo pozwoli, na wolność puszczone będą. Przedaż tytoniów i tabak, jak i w innych prowincjach, admini-

strowaną będzie na rachunek Rządu. To samo dziać się będzie ze sprzedażą soli; prywatni posiadacze soli otrzymają wynagrodzenia od Rządu.

W przedmiocie wywozujeć Nawarra używać będzie tych samych praw, co i inne prowincye królestwa. Użycie papieru stempowego nie ma być wprowadzone w Nawarze. Monopol na proch i siarkę pozostaje nadal jak dotąd. Podatki niestałe nie mają być wprowadzone w Nawarze, przed uzupełnieniem nowej taryfy. Prócz tego, Nawarra, jako jedyny stały podatek, płacić będzie rocznie summę 1,800,000 realów. Z tych rocznie 300,000 realów przeznacza się dla deputacyi, jako wynagrodzenie kosztów poboru i niedopłacone podatki. Uposażenie wyznań i duchowieństwa uregulowane będzie w Nawarze podług istniejących powszechnych praw i mających się jeszcze przez rząd wydać rozporządzen.

Rzym 19 grudnia — Rozgłoszona tu wieść o podróży pana Nover, sekretarza poselstwa belgijskiego w Neapolu, celem zawarcia traktatu handlowego między Belgią i Neapolem, jest błędna. Jak się z pewnego dowiadujemy źródła, podróż ta nastąpiła w interesie belgijskich i holenderskich kapitalistów, którzy zeszłego lata przez reprezentanta tutejszego, hr. Liedekerke Beaufort, starali się odebrać summy swoje, w towarzystwie Favoliere di Puglia złożone. Gdy zas to prawie upadło, a współnicy niewiele co spodziewać się już mogą, może więc wypaść stąd dla Neapolu spór podobnej kwestyi o siarkę, skoro tylko rządy belgijski i holenderski staną w interesie swoich poddanych. Bank, czyli towarzystwo to, przy jego zawianiu miało być przez rząd neapolitański zabezpieczone, ten więc teraz odpowiadać będzie.

Nowy York d. 9 Grud. — Wczasyie terazniejszego wyboru Prezydenta, Jenerał Harison miał 167,064, van Burren 22,603 głosów. Jenerał Wilhelm Henryk Harison, nowo obrany prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, urodził się w Wirginii 1773, r. ma więc lat 67, rodzina jego należy do najdawniej-

szych i najszanowniejszych. Ojciec jego Benjamin Harison, członek pierwszego kongresu, jeden z najpierwszych ogłosieli niezawisłości, później Prezes biura wojennego i Gubernator Wirginii, umarł 1791 r., oddawszy wielką część majątku na rzecz skarbu.—Młody Harison od młodości poświęcił się wojskowości, i w 18 roku życia rozpoczął wojskową karierę, a to pod okiem Washingtona, z którym przyjaźnił się ojciec jego. Pierwsze wawrzyny zebrał on pod Jenerałem Wayne, w zwyciężkiej pod Miami walce z Indyanami i Kanadyjczykami r. 1794. z której to okazji mianowany został dowódcą. W r. 1799 był on członkiem izby reprezentantów dla prowincyj północno-wschodnich; w 1800, Gubernatorem Indiany a później Luizyjan, który to urząd 11 lat piastował. Gdy w r. 1811 połączeni Indyaniecy niepokoiili północno-wschodnie granice, pustosząc je pod wodzą sławnego Tekumoecha ogniem i mieczem, wyciągnął Harison na stronę swoich granic i pobit ich na głowę przy Tippecanoe. W roku następnym, podczas wojny z Anglią, został mianowany naczelnikiem siły zbrojnej północno-wschodniej i strzegł przestrzeni kraju od jeziora Erie do rzeki Mississipi. Anglicy w początkach odnosili korzyści lecz skoro Harrison z początkiem r. 1813, wojska swoje zgromadziwszy, zabrał rzekę i pozycyą przy Miami, poraził połączone angijsko-Indyjskie wojska pod Jenerałem Proctor. Gdy także flota angielska na jeziorze Erie, pod Perry przez amerykańską pobita została, mógł Harison przejść przez jezioro, dostać się do Wyższej Kanady i zająć Malden, Sanduszi i Detroit. W Wyższej Kanadzie spotkał znowu Jenerała Proctor, i stanowcze nad nim odniósł zwycięztwo. Nieprzyjacielska artyllerya wpadła w jego ręce, a wszyscy z Anglikami połączeni Indyjczykowie po śmierci ich naczelnika Tekumoecha rozpierchnęli się. Było to jedno z najważniejszych i najobfitszych w skutki zdarzeń z wojny angielskiej, a Jenerał Harison, otrzymał od Kongresu podziękowanie i złoty medal. Po zawarciu pokoju w roku 1815 wrócił Harison do dóbr swoich w Ohio. W ro-

ku 1816 wybrany został na Członka Izby Reprezentantów. Od roku 1828, krótki tylko czas będąc Posłem w Kolumbii, żył prywatnie. Jenerał Harison należy do partyi Konserwatyistów w Stanach Zjednoczonych. Odnazczywszy się w obozach, ma obyczaje wolne i otwarte, lecz zarazem delikatne i wykształcone. Wczesne klasyczne wykształcenie usposobiło go do łatwego i poprawnego pisania. Jako mówca odznacza się on raczej czystością i wyrazistością stylu, niż wymową, dla tego też w ogóle mniej dla świetnych talentów, jak dla zdrowego i 40 letniem doświadczeniem utrwalonego zdania jest szacowanym.

UWIDOMIENIE LITERACKIE.

Pr numerata zlp. 6 na Pisma plotne M. Rubinstejna może być składana w Księgarniach PP. Orgelbrandta, Sennewalda, Mertzbacha i w składzie materiałów pismiennych Giwartowskiego przy ulicy Miodowej; a w mieszkaniu autora w domu W. L. A. Dmuszewskiego przy ulicy Wierzbowej codzień od wpół do 5tej do 7mej z południa. W Radomiu pręnumerować można w Księgarni Rosenthal. Po wyjściu dzieła cena będzie podwyższoną.

OGŁOSZENIE.

Nowo założona fabryka nowego srebra Friederka Vollmer, w domu dawniej Klerta przy ulicy Długiej pod Nrem 543, poleca się Szanownej Publiczności wszelkimi gotowemi wyrobami z tego metalu, jako to: Tace, Cukierniczki, Maszyny do herbaty i kawy, Miednice, Kubki do miednic, Garnuszki do smietanki, Klezyczki do cukru, Dzwonki, Noże, Widelec, Łyżki i Łyżeczki w różnych gatunkach, Lichtarze stołowe i nocne, Kandelabry, Tabakierki, Sprzączki rozmaite, Ostrogi, Musztuki, Strzemiona, ozdoby i okucia do Szorów, Blacha, Drut w różnych gatunkach, jako też i Kruszec, oraz przyjmują się wszelkie obstarunki, które podług żądania wykonane będą. Za białosc metalu zaręczam i przyrzekam najmierniejsze ceny.